

טיוטה

מדריך לרופאי טיפת חלב

הקדמה

הרופא בטיפת חלב הינו חלק אינטגרלי מצוות טיפת חלב, ויחד עם צוות הסיעוד אמון ואחרי על הטיפול המונע בכל הילדים בתחנה ומשפחותיהם.

תפקידו של הרופא כולל הערכת גדילתם והתפתחותם של ילדים ואיתור מצבים חריגים, תוך שימוש בראיון ותשאול הורים ובדיקה גופנית מותאמת לגיל הילד. הרופא מהווה יועץ לצוות התחנה במידת הצורך, ובמיוחד בנושא השפעת מצבים בריאותיים של הילד על גדילה והתפתחות. בתאום עם האחיות, הרופא נותן ומרחיב את ההדרכה להורים בכל הקשור בבריאות הילדים על פי שאלות ההורים. יש לרופא התחנה תפקיד חשוב בהתקשרות עם אנשי המפתח בקהילה - רופא מטפל, אנשי חינוך ורווחה.

הכשרת הרופא

על כל רופא העובד בטיפת חלב לעבור את הקורס רופא טיפת חלב מטעם האקדמיה של הר"י. בנוסף, חשוב שרופאים חדשים יקבלו בנוסף הדרכה על

- שירותים נלווים הקיימים ומיפוי האזור בו יעבדו
- הכשרה בעקרונות תכנית ש.ל.מ. (שותפות להורות מיטבית)
- קורס הנקה בסיסית (אפשר בקורס מטעם האקדמיה של הר"י)
- הכשרה בשימוש תכנית מחשב של טיפת חלב

- על הרופאה טיפת חלב להכיר את הנהלים וחוזרי מנכל השייכים לעבודתו הנמצאים בדף/קובץ נפרד האחראי על עבודת הרופא בטיפת חלב ידאג להכשרת רופאים חדשים, וכן לעדכון וריענון הנהלים בקרב כלל הרופאים. מומלץ השתתפות של רופאי התחנות בתכנית של לימודי המשך של משרד הבריאות.

עבודת צוות

על הרופא להכיר את כלל הילדים המטופלים בתחנה. עליו לעזור לזיהוי אותם ילדים בסיכון רפואי, התפתחותי וסביבתי, ולהתוות תוכנית למעקב וטיפול.

הכלים למימוש תפקיד זה:

ילודים

עיון במכתבי השחרור של כל הילודים שהתקבלו בתחנה ובפרט באלו שהציגו בעיות בריאות במהלך הריון, בלידה או אחריה, ורישום הנתונים ברשומה הרפואית (מחשבה בריאה).
עיון במידע בתיק התינוק.
בתיאום עם האחיות/אחות אחראית לזמן או להקדים בדיקת רופא של תינוקות בסיכון על פי האנמנזה ותוכן מכתבי השחרור

הערה: הגדרת תינוק בסיכון: פג, SGA, ממצאים גופניים חריגים, מצבים פסיכו-סוציאליים חריגים, וכ"ד

תינוקות ופעוטות

עיון תקופתי ובהתאם למהלך המעקב הסיעודי בתיקים של כל הילדים, שהוגדרו בסיכון
דיון עם האחיות המטפלות/אחות אחראיות לצורך זימון לבדיקת רופא התחנה, ו/או הפניה לרופא המטפל בקהילה.

יוקצה זמן ייעודי מזמן הרופא בתחנה כדי לאפשר את מילוי המשימות בעיון ברשומה ובקיום הדיונים עם הצוות הסיעודי

טיוטה

יוקצה זמן משותף לרופאים וצוות הסעודי לדיונים תקופתיים בנושאים עיוניים ועל המטופלים שמות הרופאים, ימי הביקור וזמני המענה לשאלות יוצגו בכל תחנה.

ביקורים פרטניים

ביקור המשפחה עם התינוק/פעוט אצל הרופא בתחנה צריך להתקיים באווירה נינוחה ומכילה. זה המקום שההורים יכולים לשאול שאלות ולהעלות תהיות בנושאי בריאות, גדילה והתפתחות, לקבל הנחיות על דרכי מניעת מחלות ומצבי בריאות מסכנים התפתחות והתנהגות. מומלץ לתת זמן/מקום להיכרות המשפחות החדשות עם הרופא, לבניית הקשר עימו.

1. כפתיח לשיחה רצוי לאפשר להורים להעלות שאלות ("על אילו נושאים אתם מעוניינים לדבר היום?" או "האם יש לכם שאלות לגבי גדילה, הרגלים, התפתחות או התנהגות של ילדכם?")
2. שאלה כללית על המשפחה, מצב האם, ילדים אחרים במשפחה. האם יש ילד אחר עם צרכים מיוחדים רפואיים, או התפתחותיים, או חינוכיים?
3. קבלת מידע מההורים ו/או התיק הרפואי על מצב הבריאות הילד, מחלות שעבר, האם היו שינויים במשפחה מאז הביקור האחרון
4. קבלת מידע על מיהו הרופא המטפל בקהילה/הקופה המבטחת, דרכי התקשרות עימו, ואם יש שינויים מהביקור הקודם.

עיון ברשומה הרפואית של הילד בתחנה

- א. פרטים על הביקורים הקודמים
  - ב. גדילה – אורך, משקל, היקף ראש
נדרשת מדידה חוזרת במידה והתינוק לא נמדד בטווח של חודש (עד גיל שנה), או חודשיים (בגילאים בין שנה לשנתיים) או 31 חודשים (בגיל מעל שנתיים).
  - ג. התפתחות: עיון בהערכות ההתפתחות שאחות בצעה. במידה והיו מטלות אותן התינוק "לא עבר" ניתן לעדכן ולבצע לפי הגיל
  - ד. חיסונים, כולל בירור הסיבות לחסרים או עיכוב במתן החיסונים, ותוך הסבר ועידוד להשלמה.
  - ה. תזונה – קבלת פרטים על הרכב התזונה של התינוק/פעוט והרגלי הארוחות במשפחה.
  - ו. ויטמין D – האם מקבל? (2 טיפות ליום משחרור מבית חולים עד גיל שנה), ברזל (3 טיפות מגיל 4 עד 6 חודשים, 6 טיפות מגיל 6 חודשים עד גיל שנה).
  - ז. ספירת דם – האם בוצע (בין גיל 9 עד 12 חודש).
5. בדיקה גופנית תיעשה כשהטמפרטורה בחדר נעימה. התינוק עד גיל שנה יהיה ללא בגדים. בפעוט מעל גיל שנה ניתן להשאיר ביגוד קל.
  6. ממצאי הבדיקה הגופנית (כולל אלו ללא השלכות רפואיות כגון וריאנטים נורמאליים) יוסברו להורים בשפה פשוטה, כולל תור במעקב, או הפניה וטיפול בהתאם.
  7. לקראת סוף הביקור, לשוב ליזום ולהזמין שאלות מצד ההורים, לתת תשובות מתאימות

טיוטה

8. מסירת דרכי התקשרות עם התחנה במידה ויעלו שאלות עד לביקור הבא ולידע על קיום מוקד אחיות של טיפת חלב *5400
9. מתן תמיכה בקשיים
10. הדרכה לעתיד ANTICIPATORY GUIDANCE מותאמת לשאלות ההורים
11. רישום סיכום הביקור והממצאים בתיק הממוחשב, כולל אבחנות (ניתן להוסיף אבחנות חדשות, להגדיר אחרות כ"פעילות" או "לא פעילות"/"לא רלוונטיות" לפי המצב) אבחנות הם הרשימה של בעיות פעילות

ביקורים פרטניים לפי גיל

הערה כללית: בכל ביקור בכל גיל, בזמן קבלת התינוק/ הפעוט ובזמן בדיקתו, חשוב שהרופא ייתחס אליו / ידבר אתו ישירות

בבדיקה ראשונה בכל גיל - עיון במכתב השחרור ממחלקת תינוקות/פגיה, הזנת נתונים לרשומה הממוחשבת בתחנה ובתיאום עם הצוות הסעודי, הגדרת גורמי סיכון אם קיימים וצרכי מעקב ייחודיים.

חודשיים

הנושאים לשיחה

מהלך ההריון ולידה

מהלך התזונה בדגש על שימור הנקה

מתן ויטמין D

התמודדות המשפחה, תמיכה באם כמטפלת עיקרית בתינוק כולל בדיקת תוצאות הסקר דיכאון

הדגשים בבדיקה גופנית

מראה כללי

גלגולת כולל מרפסים

עיניים: החזר אור אדום, החזר אור קורניאלי ותזוזת העיניים

יצירת קשר עין ומעקב

לב

ריאות

בטן, מפשעות כולל דפקים פמוראליים

גניטליה

עור

החזקת הראש, החזרי הילוד כגון placing, stepping, Moro טונוס, החזרים גידיים, האם יש תנועתיות סימטרית.

פישוק אגן

גפיים

טיוטה

הדרכה

חשיבות המשך הנקה ותמיכה בהנקה לקראת חזרה לעבוד
שכיבה על הבטן בערנות לעידוד ההתפתחות ושכיבה על הגב בשינה לשינה בטוחה

בכי של תינוק וההתמודדות עימו

תכנית החיסונים

חשיבות דיבור לתינוק ושילובו בפעילויות המשפחה

סיכום והסבר על הביקור וממצאי הבדיקה

9 חודשים

הנושאים לשיחה

המסגרת בה נמצא התינוק

תזונה: התמודדות עם המעבר למוצקים

מתן ויטמין D וברזל

התפתחות, התנועה במרחב

אילו התאמות נעשו בבית להבטחת בטיחות התינוק

הדגשים בבדיקה גופנית

מראה כללי,

עיניים: החזר אור אדום, החזר אור קורניאלי ותנועות העיניים

יצירת קשר עין בזמן משחק, תגובה לקריאת שמו

לב

ריאות

בטן

גניטליה

עור

פישוק האגן

החזרי הגנה – החזר צנחן מטה, קדימה, והחזרי תמיכה בישיבה

האם התנועות סימטריות

טונוס, החזרים גידיים

גפיים

הדרכה

טיוטה

חשיבות המשך הנקה (אם עדיין יונק) ותמיכה בהנקה
השתתפות התינוק בארוחות משפחתיות, מתן עצמאות באכילה בהתאם ליכולת הפיזית וגיוון מזון
חרדת נטישה ואיך להתמודד איתה
חשיבות קריאה לתינוק, קריאת ספרים, סיפור סיפורים, ושילובו בפעילויות המשפחה
חשיבות פיתוח המשחק לילד ומשחק משותף הורה/אחים עם הילד
בריאות השן, הדרכה לניקיון הפה ושיניים בהתאם לגיל
המשך הדרכה לשינה בטוחה, היגיינת השינה, היקף שעות שינה בלילה וביום
סיכום והסבר על הביקור וממצאי הבדיקה

18 חודש

הנושאים לשיחה

המסגרת בה נמצא הפעוט
אכילה מגוונת ועצמאית
שינה- היגיינה של שינה והיקף שעות
התפתחות, הליכה ותנועה במרחב
התאמות הסביבה הביתית לבטיחות הפעוט
תוצאות ספירת דם והמשמעות לטיפול בברזל
מניעת עששת

הדגשים בבדיקה גופנית

ניתן לבדוק את הילד בלבוש קל, בדיקה מלאה לפי שאלות ההורים
מראה כללי

עיניים: החזר אור אדום, החזר אור קורניאלי ותזוזות העיניים

יצירת קשר עין בזמן משחק, תגובה לקריאת שמו

לב

ריאות

בטן

עור

גפיים ותבנית הליכה

ליזום שיחה ומשחק עם הפעוט, לשים לב לשפה בה משתמש, ולאיינטראקציה החברתית

טיוטה

הדרכה

חשיבות המשך הנקה (אם עדיין יונק) ותמיכה בהנקה
ארוחות משפחתיות מסודרות
הנטייה של הפעוט להגיד "לא" ואיך להתמודד
חשיבות קריאה של ספרים וסיפורים לפעוט ושילובו בפעילויות המשפחה
חשיבות פיתוח המשחק של הילד ועם הילד, שימוש בחפצים נגישים מתוך הבית. הגבלת זמן מסך!
מניעת השכבה עם בקבוק חלב, צחצוח שיניים
הצבת גבולות
סיכום והסבר על הביקור וממצאי הבדיקה

שנתיים וחצי

הנושאים לשיחה

המסגרת בה נמצא הפעוט, דיון על מסגרת של הרשות המקומית לקראת גיל 3 ש'
ההשתלבות בגן וחברתית, ליזום קבלת חוות דעת צוות הגן
התפתחות השפה, אוצר המילים, מובנות הדיבור
גמילה מטיטולים

הדגשים בבדיקה גופנית

ניתן לבדוק את הילד בלבוש קל, בדיקה מלאה לפי שאלות ההורים
מראה כללי, גדילה
ליזום שיחה ומשחק עם הפעוט, לשים לב לשפה בה משתמש, ולאינטראקציה החברתית
עיניים – החזר אור אדום וקורניאלי ותנועות העיניים

לב

ריאות

בטן וגנטליה

עור

גפיים והליכה

הדרכה

אכילה בריאה ופעילות גופנית של הפעוט ועם המשפחה (אורח חיים בריא לכל המשפחה)

טיוטה

חשיבות קריאת ספרים וסיפורים לפעוט ושילובו בפעילויות המשפחה
חשיבות משחק לילד ועם הילד עם דברים הנמצאים בבית, הגבלת זמן מסך!
צחצוח שיניים וביקור אצל רופא שיניים לטיפול מונע

סיכום והסבר על הביקור וממצאי הבדיקה

חמש שנים

הנושאים לשיחה

חשוב במיוחד בגיל זה לפתח שיחה עם הילד

ההשתלבות בגן וחברתית, ליזום קבלת חוות דעת צוות הגן

הדגשים בבדיקה גופנית

ניתן לבדוק את הילד בלבוש קל, בדיקה מלאה לפי שאלות ההורים

מראה כללי, גדילה

ליזום שיחה עם הילד, לשים לב לשפה בה משתמש, ולאינטראקציה החברתית

עיניים: החזר אור קורניאלי בירור תוצאות בדיקת סקר ראייה

לב

ריאות

בטן (גנטליה לפי שיקול קליני)

עור

גפיים והליכה

הדרכה

*בגיל זה הדרכה ישירה לילד בנוכחות ההורים לחיזוק הנושאים

אכילה בריאה ופעילות גופנית

חשיבות קריאה

חשיבות משחק עם חברים

צחצוח שיניים וביקור אצל רופא שיניים לטיפול מונע

פעילויות פנאי בתוך המשפחה, חוגים, הגבלת זמן מסך!

שיחה עם ההורים על מוכנות לכיתה א'